

پیشگفتار

هم اکنون بر فضای تحقیقاتی کشور فشاری حاکم است که به موجب آن توجه ویژه‌ای به نتیجه کارهای تحقیقاتی صورت گرفته توسط دانشجویان کارشناسی ارشد و دکتری و همچنین اساتید، در قالب ارائه مقاله در کنفرانس‌ها و انتشار آن در مجلات می‌شود. این امر به عناوین مختلف درخواست می‌شود، به طوری که همه محققین در حال حرکت به این سو می‌باشند. این مسیر تعریف شده تا چه حد درست و حساب شده است، خود مسأله‌ای است که جای تأمل دارد. در حقیقت، آیا صرف این میزان از زمان و هزینه در نهایت برای دو بخش دانشگاه و صنعتان کمک کننده است؟ هدف از نگارش این کتاب نقد و تحلیل این مسیر نمی‌باشد، بلکه با ملاحظه مجال اندک موجود، هدف مذکور در راستای ارائه پیشنهادهاتی به منظور تعدیل مشکلات حاصل از تبعات این اتفاق تنظیم شده است.

یکی از مواردی که اغلب در این زمینه مشکل ساز است، عدم آموزش مناسب رویکردهای تحقیق به محققین می‌باشد. یک محقق اگر با مکانیزم کار تحقیق آشنا نباشد، ممکن است در حین انجام تحقیق بیش از پیش گمراه شود. در نتیجه انرژی بسیاری برای رسیدن به یک نتیجه نامطلوب تلف شده است. بخشی از هدف این کتاب یاری رساندن به این دسته از محققین است، به نحوی که سبب شود تا فرآیند تحقیق برای آن‌ها سریع‌تر، ساده‌تر و مؤثرتر پیش رود.

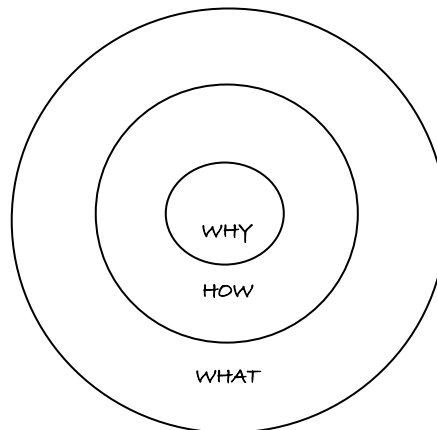
مشکل عمده دیگر مربوط به موضوعات تحقیق است. بسیاری از موضوعات تحقیقی که مطرح می‌شوند، نو هستند اما ممکن است از اهمیت جدی برخوردار نباشند. در واقع، بیشتر توجه به آن است که به عنوان یک اثر توسط نشریه‌ای چاپ شوند و در نهایت امتیازی را برای کسی (کسانی) به ارمغان آورند، در حالی که ممکن است نه تنها برای خود محقق بلکه برای مخاطبان آن حوزه نیز چندان اثربخش محسوب نشوند. در این راستا، در این کتاب علاوه بر توجه به روش‌های تحقیق، نگاهی ویژه به چرایی انجام آن در هر بخش از فرآیند تحقیق خواهیم داشت.

علاوه بر موارد مذکور، بخش‌هایی از کتاب حاضر براساس ضعف‌هایی که هم‌اکنون در حوزه تحقیقات وجود دارند، تنظیم شده‌اند. به عنوان مثال، یافتن موضوع تحقیق مناسب از جمله چالش‌هایی است که همگی با آن مواجه‌ایم. از آنجا که در اغلب موارد، انتخاب موضوع تحقیق همواره با تعجیل همراه است، ضروری است راهبردی در اختیار محققین قرار گیرد تا این ضعف به گونه‌ای اثربخش رفع گردد. همچنین، بخش‌های دیگری نیز مانند بخش خواندن در کمک به بهبود فرآیند مرور ادبیاتی مورد توجه قرار گرفته‌اند. قابل ذکر است بخش مذکور به منظور پوشش دهی مناسب‌تر ضعف کتب موجود که اغلب به بحث نگارش در این زمینه پرداخته‌اند، در نظر گرفته شده است. در حالی که باید توجه داشت که نا آشنا بودن محقق با مهارت خواندن، مرور منابع مطالعاتی ناکافی و در نتیجه آن مرور ادبیاتی ناقص را در پی خواهد داشت. در ادامه، ضروری است به تشریح منطق طراحی فصول و مطالب هر یک به تفصیل پرداخته شود.

سایمون سینک^۱ در کتاب خود (۲۰۱۱)، نظریه‌ای را ارائه کرده است که به موجب آن توضیح می‌دهد چرا بعضی سازمان‌ها و برخی از رهبران، می‌توانند

^۱ Simon Sinek (Start with Why: How Great Leaders Inspire Everyone to Take Action)

الهام‌بخش بوده و موفقیت‌های بزرگی را ثبت کنند، در حالی که باقی چنین ویژگی را ندارند. وی نام نظریه خود را "دایره‌های طلایی" نهاد و به صورت شکل سه دایره که در ادامه آمده است، ترسیم نمود (سینک، ۲۰۱۱).

دایره‌های طلایی از دیدگاه سینک (۲۰۱۱، ص. ۴۱)

به گفته سینک اغلب افراد و سازمان‌ها در دنیا می‌دانند که چه می‌کنند. در این میان بعضی می‌دانند که چگونه آن را انجام می‌دهند، آنچه که به آن ارزش آفرینی متفاوت یا شیوه انحصاری گفته می‌شود. اما افراد یا سازمان‌های بسیار کمی چرایی کار خود را می‌دانند و توانایی اشتراک‌گذاری این چرایی را با دیگران دارند (سینک، ۲۰۱۱).

وی معتقد است، روش معمول در دنیا، مکالمه از بیرون به داخل این دایره‌ها است. از "چه چیزی" شروع می‌شود و به "چرا" می‌رسد. روشن است که حرکت از ساده‌ترین (روشن‌ترین) به سوی مبهم‌ترین پرسش صورت

¹ Golden Circles

می‌گیرد، در حالی که رهبران موفق و الهام بخش از درون به بیرون فکر و صحبت می‌کنند. استیو جابز می‌گوید: "آرزو بفروشید و نه محصول". اگر با زبان چرایی در راستای آرزو و اهداف کارکنان با آن‌ها صحبت کنید، با عشق کار خواهند کرد و هدف به دست آمده نیز مشتریانی را خواهد داشت که این آرزو را می‌فهمند (سینک، ۲۰۱۱).

در طراحی فصول کتاب حاضر منطق دایره‌های طلایی سینک مورد توجه قرار گرفته است، به طوری که در ابتدا در فصل نخست به پرسش "چرایی انجام تحقیق" پاسخ گفته‌ایم. پس از یافتن پاسخ این پرسش کلیدی در فصل بعد، از آنجا که موضوع تحقیق یا "چیستی کار تحقیق" برای بسیاری از محققان به طور مناسب تعیین نشده است، به یافتن موضوع تحقیق به طور صحیح پرداخته‌ایم. سپس، باقی فصول کتاب در راستای پاسخ به پرسش "چگونگی انجام تحقیق" ارائه شده‌اند. قابل ذکر است که در تنظیم مطالب هر فصل در ابتدا برای اشراف خواننده با موضوع مورد بحث به تشریح "چیستی آن" پرداخته شده است. سپس، با توجه به اهمیت پاسخگویی به پرسش چرایی براساس منطق سینک، بحث "چرایی انجام آن" صورت گرفته است. همچنین ادامه مطالب هر فصل نیز به شرح "چگونگی انجام موضوع مورد نظر" اختصاص یافته است. به عنوان مثال، در فصل سوم که در پی پاسخگویی به پرسش "چگونگی انجام مرور ادبیات تحقیق" هستیم، در ابتدا "چیستی مرور ادبیات" و سپس "چرایی انجام آن" در بخش مقدمه مورد بررسی قرار گرفته‌اند. پس از آن، باقی مطالب این فصل به "چگونگی انجام آن" اختصاص یافته است.

در پایان بر خود لازم می‌دانیم از زحمات دوستان گرامی، مهندس زهرا پیشرویان و مهندس شکوفه فلاح نرگس که در پیاده‌سازی و تدوین نکات مطرح در کارگاه‌های آموزشی به ترتیب "یافتن موضوع تحقیق" و "طرح تحقیق" و مهندس ناهید رازقندی که در ترجمه بخش‌هایی از کتاب به خصوص بخش آماری به ما کمک شایانی کردند، سپاسگزاری نمائیم. همچنین،

از مهندس عصمت طباطبایی که به ویرایش جزوه اولیه موجود و تکمیل آن پرداختند، کمال تشکر را داریم. در ادامه، خاطر نشان می‌شویم که تمامی مطالب این کتاب ماحصل مطالبی است که در کلاس‌های درس روش تحقیق و کارگاه‌های آموزشی مربوطه، تدوین و گردآوری شده‌اند. بنابراین، از تمامی دانشجویانی که با حضور خود به خصوص در کلاس‌های دانشگاهی هر یک به نوعی با تمرکز بر بخشی از مطالب، بررسی و توسعه ایده‌ها ما را یاری رساندند، قدردانی می‌نمائیم. در نهایت، قابل ذکر است که به منظور کسب اطلاعات بیشتر در زمینه مطالب موجود در این کتاب می‌توان به آدرس <http://www.saghaei.ir> مراجعه نمود.

دکتر عباس سقایی

مهندس فاطمه پایدار

مهندس سپیده صاحبی

info@saghaei.ir